

Vraagtekens bij vrouwenjacht

De formatie van het nieuwe kabinet lijkt lekker te lopen. Sommigen lopen wat op de zaak vooruit en denken alvast aan de invulling van de posten. Alom klinkt er een pleidooi voor het opnemen van meer vrouwen. Waarom precies?

Door Joop van Holsteyn

Een nieuw kabinet op 1 juni? Dat is de datum die genoemd wordt, ook door direct betrokken politici. Dan kunnen CDA, VVD en D66 er kennelijk uit zijn met een regeerakkoord. En wie weet is de personele invulling al rond of een goed eind op weg. Na de stroperige gesprekken tussen CDA en PvdA in een eerdere fase, zou alles toch nog soepel op zijn pootjes terecht komen. Al is natuurlijk niet uit te sluiten dat de wens hier de vader van de gedachte is.

Niet iedereen heeft er last van dat de bordes-foto met Beatrix nog niet gemaakt kan worden. Van verschillende kanten is reeds gespeculeerd over de genoemde invulling van een nieuw kabinet. Wie komt in aanmerking voor een ministerschap, wie krijgt het staatssecretariaat als politieke troostprijs, en wie valt buiten de boot? Namen noemen gebeurt nog niet veel, maar er is wel herhaaldelijk op gewezen om meer vrouwen op het pluche te krijgen.

Op dit aambeeld hameren velen, en niet uitsluitend vrouwen zelf. Balkenende, Zalm en Dittich moeten op vrouwenjacht. Zo erg als in het kabinet-Balkenende, met één enkele vrouwelijke minister, mag het natuurlijk nooit meer worden.

Het pleidooi voor meer vrouwen in het kabinet-Balkenende II komt van verschillende kanten. Zo hebben enige tijd terug enkele zogeheten koepels van vrouwenorganisaties een lijst opgesteld met ruim 100 namen van vrouwen die, gelet op hun capaciteiten en bestuurservaring, een ministerspost zouden kunnen bekleden. CDA-kamerlid Gerda Verburg heeft volgens de berichten al een tijdje een lijstje met namen van vrouwelijke kandidaten voor het kabinet. En die enige vrouwelijke minister in het zittende kabinet, Maria van der Hoeven (CDA), bleek het volmondig eens te zijn met de stelling dat in het komend kabinet evenveel vrouwen als mannen moeten zitten.

Dit klinkt logisch en zelfs sympathiek, maar toch dringt de vraag zich op: waarom eigenlijk? Niet zelden blijken de pleidooien hiervoor nauwelijks argumenten te bevatten. Het moet gewoon! Toch kan met enige goede wil aan drie redenen worden gedacht.

Er zijn ongeveer evenveel vrouwen als mannen in Nederland, aldus de kern van een eerste argument. 'Dus', luidt de conclusie van deze redenering, dienen evenveel vrouwen in het kabinet te zitten. Het kabinet zou een afspiegeling moeten zijn van de samenleving als geheel. Het kabinet is dan

een minisamenleving met een aantal kenmerken die gelijk zijn aan die van de hele samenleving. Vraag is dan natuurlijk waarom geslacht zo'n kenmerk moet zijn. In Nederland is volgens het CBS ruim 3 procent van de inwoners ouder dan 80 jaar. Dat betekent automatisch een staatssecretariaat voor een heel kras oudje? In 2000 had van de Nederlandse volwassen mannen bijna 50 en van de vrouwen 40 procent overgewicht. Hard op zoek dus naar een aanzienlijk aantal zwaarlijvigen voor een nieuw kabinet? Alleen het getalsmatige criterium volstaat dus niet. Er moet een inhoudelijke reden zijn in de pleidooien voor meer vrouwen in de politiek in het algemeen en op hoge posten in het bijzonder. Een tweede reden zou dan ook zijn dat vrouwen een andere stijl van politiek bedrijven hebben. Ze zouden zaken anders aanpakken, in een andere sfeer wellicht, en anders met elkaar omgaan. De zachte krachten in de politiek, zo iets. Ikken het empirische fundament van deze reden niet, moet ik bekennen. Trouwens, als vrouwen zich in hun rol van bewindslieden anders opstellen en gedragen dan mannen, dan blijft natuurlijk de vraag, of dat ook direct beter is. Anders is toch niet automatisch beter?

Een derde reden heeft minder met stijl dan met inhoud te maken. Vrouwen zouden, zo is het idee, vergeleken met mannen andere zaken op de politieke agenda zetten. Op zijn minst zouden ze andere prioriteiten stellen, andere politieke afwegingen en keuzen maken. Ook hier is het weer de vraag of dat feitelijk nou wel zo is.

Daar komt bij dat het vervolgens de vraag zou zijn of die andere keuzen dan ook betere keuzen zijn. Tuurlijk, het is flauw om te verwijzen naar de grote vrouwelijke betrokkenheid (Maij-Weggen, Netelenbos, Jorritsma) bij het geldverslindende Betuweproject, maar toch. Belangrijker is dat vrouwelijke bewindslieden, net als mannelijke trouwens, niet hun eigen gang kunnen gaan en prioriteiten kunnen stellen, maar gebonden zijn aan de afspraken van een regeerakkoord. Als vrouwen serieus invloed willen hebben op het regeerbeleid, dan zouden ze niet moeten wachten tot 'de poppetjes' worden gezocht, maar hadden ze moeten aanschuiven aan de onderhandelingstafel. Anders is het simpelweg te laat.

Het pleidooi voor meer vrouwen in een komend kabinet rust aldus op een wankele feitelijke basis. De meest voor de hand liggende argumenten schieten te kort om het streven kracht bij te zetten. Voor alle duidelijkheid: dat wil niet zeggen dat in een volgend kabinet niet evenveel vrouwen als mannen zouden kunnen of mogen zitten. Daar is bar weinig tegen. Het is alleen zo jammer dat het pleidooi voor een grotere vrouwelijke inbreng zo sterk op basis van politieke geloofsartikelen wordt gevoerd, en zo weinig op basis van steekhoudende argumenten.

Joop van Holsteyn is als universitair hoofddocent verbonden aan het departement Politieke Wetenschap van de Universiteit Leiden